

Ковальов Сергій Миколайович
*науковий співробітник відділу інвестиційного
та матеріально технічного забезпечення,
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8120-6486>*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-334-0-5>

АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ В РЕАЛІЗАЦІЇ ГРАНТОВОЇ ПІДТРИМКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ УКРАЇНИ

Формування новітніх тенденцій в інвестиційному забезпеченні розвитку аграрного сектору економіки України на найближчу та середньострокову перспективу буде визначатися впливом на його здійснення умовами ведення війни та необхідністю реалізації низки заходів, пов'язаних з офіційним набуттям Україною статусу кандидата до вступу в Європейську Співдружність.

З урахуванням цих реалій урядом України було розроблено нову економічну стратегію розвитку країни та нові програми його стимулювання [1, с. 10]. Передбачається, що одним із центральних елементів цієї стратегії має стати підтримка малого і середнього бізнесу, а також активізація інвестиційної діяльності в різних секторах суспільного виробництва.

Особливістю активізації сучасної інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки є вимога його інклюзивного розвитку, тобто поєднання сталого розвитку галузі з залученням у виробництво додаткових трудових ресурсів країни, зокрема й жителів сільської місцевості.

Інклюзивне зростання має ширші цілі, ніж збільшення ВВП. Воно спрямоване на розвиток людини, підвищення її добробуту та зниження рівня бідності та нерівності, вимагає активної участі в економіці людського ресурсу, а також підкреслює, що населення країни повинно впливати не лише на результати розподілу ВВП, але й на його виробництво. Важливою метою інклюзивного зростання є збільшення ступеню участі усіх громадян соціуму у процесі економічного зростання і справедливого розподілу його результатів.

Слід зазначити, що попередні державні заходи з бюджетного субсидування капітальних інвестицій у сільське господарство здебільшого не містили вимог створення нових робочих місць. Так при реалізації програми з часткового відшкодування вартості будівництва та/або реконструкції тваринницьких ферм і комплексів, рибницьких господарств, доїльних залів, підприємств з переробки сільськогосподарської продукції [2], об'єктів будівництва та/або реконструкції підприємств із зберігання та переробки зерна законодавчо не встановлювалася вимога щодо створення нових робочих місць, але на сучасному етапі реалізації нової економічної стратегії з запровадженням нового великомасштабного проекту грантової безповоротної підтримки українських товаровиробників їх створення стало безумовною вимогою отримання коштів на субсидування інвестиційних проектів в галузі сільського господарства.

Постановою Кабінету Міністрів України “Деякі питання надання грантів бізнесу” від 21 червня 2022 р. № 738 було затверджено 3 програми безповоротної грантової підтримки “єРобота”, загальним обсягом 16 млрд грн [3]:

- програма отримання мікрогрантів для створення нового бізнесу (планується видати 20 тис. таких грантів на загальну суму 5 млрд грн);
- програма грантової підтримки шляхом часткової компенсації вартості створення теплиць, ключовою вимогою отримання гранту за якою є створення нових робочих місць (очікувана кількість грантів – 3 тис. на рік на загальну суму 7 млрд грн);
- гранти на підтримку садівництва, ягідництва та виноградарства, за якою держава надаватиме від 300 до 400 тисяч грн на 1 гектар садів. Очікується закладка 10 тис. га нових садів із залученням 7 млрд грн державних коштів.

Порядком надання мікрогрантів на створення або розвиток власного бізнесу [3], при формуванні фізичними особами, фізичними особами – підприємцями заяви на отримання грантових коштів, необхідно зазначити заплановану кількість новостворених робочих місць. Розмір мікрогранту, який надається одному отримувачу, визначається відповідно до його запиту, але не менше 50 тис. гривень та не перевищує:

– 150 тис. грн у випадку зобов'язання отримувача створити одне робоче місце після отримання мікрогранту та прийняти на нього працівника на умовах, визначених порядком;

– 250 тис. грн при зобов'язанні отримувача створити не менше двох робочих місць після отримання мікрогранту та прийняття на них працівників на умовах, визначених порядком.

Надання грантів на будівництво модульних теплиць відповідно до типового проекту з кількістю створених нових робочих місць не менше чотирьох постійних та 10 сезонних працівників з розрахунку на 1 га площі теплиці здійснюється залежно від прогнозованої площі теплиці, але не менше 0,4 га та не більше 2,4 га та за умови терміну працевлаштування сезонних працівників більше восьми місяців упродовж року.

Виділення коштів для висадки та облаштування нового саду, ягіднику, винограднику площею узгоджується з передбачуваною кількістю новостворених робочих місць та залученням до роботи у фермерському господарстві нових членів господарств залежно від виду плодкових насаджень і їх площі з поділом орієнтовної кількості працюючих на постійних та сезонних працівників.

Законодавчо встановленою вимогою до уповноважених банків щодо контролю реалізації проектів з залученням грантової інвестиційної допомоги є проведення моніторингу стану провадження діяльності та інформування Мінагрополітики про результати реалізації проекту стосовно обсягу виробленої та реалізованої продукції та кількості створених робочих місць.

За нашими розрахунками грантова інвестиційна підтримка проектів з започаткування або розширення власної справи надасть змогу створити в Україні близько 40 тисяч нових робочих місць.

З'ясовано, що отримання грантів є типовою практикою виділення коштів для повного або часткового фінансування інвестицій у країнах ЄС та інших державах Заходу. За даними Кабінету Міністрів України за період часу від початку реалізації програми надання безповоротних грантів “єРобота” такою можливістю вже скористалися майже 9 тисяч працівників. Загалом від старту “єРоботи” з липня 2022 року видано:

– 8013 мікрогрантів на 1,9 мільярда гривень за програмою «Власна справа»;

– 487 грантів на 2,5 мільярда гривень – на розвиток переробних підприємств;

– 133 гранти на 555 мільйонів гривень – на садівництво та розвиток тепличного господарства.

Це свідчить про високу потребу товаровиробників у допомозі фінансування їх інвестиційної діяльності.

Водночас, під час збройної агресії РФ суттєво зросла міжнародна підтримка України, як за чисельністю потенційних грантодавців, так і обсягів коштів. Тому вбачається, що потенціал залучення таких коштів на інвестиційні цілі в сільське господарство України зростатиме з розширенням видового спектру потенційних грантонадавачів, якими, окрім уряду, можуть стати галузеві асоціації виробників, неприбуткові громадські організації, благодійні фонди, регіональні центри розвитку підприємництва, представницькі органи ЄС в Україні та інші, що в кінцевому випадку дозволить залучити до участі у виробництві ще більшу кількість працівників.

Список використаної літератури:

1. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf

2. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції: постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 107, в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 р. № 517). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/107-2018-%D0%BF#Text>

3. Деякі питання надання грантів бізнесу. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 р. № 738. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-nadannya-grantiv-biznesu-738-210622> (дата звернення: 23.09.2023).

4. Програма “eРобота”: стало відомо, скільки уряд вже надав грантів українському бізнесу. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/economics/yerobota-2023-skilki-uryad-vzhe-nadav-grantiv-ukrajinskomu-biznesu-50370916.html> (дата звернення: 21.10.2023).